

JAMES CLARENCE MANGAN'IN "MISIR" BAŞLIKLİ ŞİİRİNİN TARİHSEL GERÇEKLİK BAĞLAMINDA BİR İNCELEMESİ

Hünkar BALLYEMEZ
Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Arda ARIKAN
Akdeniz Üniversitesi

ÖZET

1803-1849 yılları arasında yaşamış ve doğduğu ülke İrlanda'dan hiç ayrılmadan orada vefat etmiş olan James Clarence Mangan şiir ve fikirlerini içeren düzyazılarında sıklıkla Osmanlı coğrafyasına atıfta bulunmuş bir şairdir. Kökenleri coğrafyamızda bulunan sözcük, kişi, olay ve imgelerle zenginleştirilmiş Mangan'ın yazın eserleri hem kaleme aldığı özgün eserleri ve hem de tercümelemleri ile günümüze kadar gelebilmiştir. Böylesi bir zenginliğe karşın Mangan hakkındaki araştırmalar şiirlerindeki tema, biçim ve biçimin incelenmesi ile şiirlerinin içeriklerinin tarihsel gerçekliklerle uyuşması bağlamında halen hak ettiği ilgiyi görememiştir. Bu çalışmada da böylesine ilginç bir yazın tarzına sahip olan Mangan'ın "MISIR" (İng. EGYPT) başlıklı bir şiiri içeriğinin tarihsel gerçekliklerle uyumu bağlamında ele alınmaktadır. James Clarence Mangan, bu şiiri Uncuzade Mustafa Fehîm'den esinlendiğini ya da ondan aldığı bir şiiri çevirdiğini başlık altındaki yazısıyla ifade eder. "MISIR" başlıklı şiirde Mısır coğrafyasının genel bir görünümünü sunan Mangan, Mısır'ı, Ortadoğu'ya öykündüğü ve Ortadoğu'ya dair olumlu ileti ve imgeler içeren diğer şiirlerinin aksine, tamamıyla olumsuz ve hatta saldırgan bir üslup ve içerikle ele almaktadır. Şiir içeriğini tarihsel gerçeklik bağlamında ele aldığımızda görüyoruz ki, Uncuzade Mustafa Fehîm 1627-1648 yılları arasında yaşamış ve çok genç yaşta vefat etmiş bir Osmanlı şairidir. Kısa ömrüne rağmen yapıtlarıyla başta Namık Kemal'in *Hürriyet Kasidesi* olmak üzere birçok Osmanlı Dönemi şiirini ve şairini etkilemiştir. Bu çalışmanın amacı da Mangan'ın "MISIR" başlıklı şiiri özelinde şiirin Uncuzade Mustafa Fehîm'in şiiri ile olan bağını tarihsel gerçeklik açısından ele almaktır.

Anahtar Kelimeler: Mangan, Uncuzade Mustafa Fehîm, Mısır, Tarihsel Gerçeklik

GİRİŞ

1803-1849 yılları arasında yaşamış ve doğduğu ülke İrlanda'dan hiç ayrılmadan orada vefat etmiş olan James Clarence Mangan (O'Donoghue, 1896) şiir ve çeşitli konulardaki fikirlerini içeren düzyazılarında sıklıkla Osmanlı coğrafyasına atıfta bulunmuş bir şairdir. Kökenleri coğrafyamızda bulunan sözcük, kişi, olay ve imgelerle zenginleştirilmiş Mangan'ın yazını hem özgün eserleri ve hem de tercümelemleri olarak günümüze kadar gelebilmiştir. "MISIR" (İng. EGYPT) başlıklı şiirinde de Osmanlı tarihi, coğrafyası ve edebiyatından aldığı malzemeyi kendi fikirleri ve hayat algısı ile harmanlayarak sunmuştur. Bu çalışmanın amacı da Mangan'ın "MISIR" başlıklı şiirine odaklanarak şiirin Uncuzade Mustafa Fehîm'in şiiri ile olan bağını tarihsel gerçeklik açısından ele almaktır.

Fehîm'in beyit sayısı çok daha fazla olan bir şiirinden esinlenen Mangan, Fehîm'in bazı beyitlerini alarak bunlar üzerinde çalışmış ve beyit beyit esinlendiği kısımlara yeni söz

öbekleri ve imgeler yerleştirmiştir. Mangan, Mısır'dan yakınan ve yer yer o coğrafyaya öfke duyan Fehîm'in öfke dolu şiirini Mısır'a karşı beslediği olumsuz duygularının şiddetli bir şekilde yansıtıldığı bir şiir olarak yeniden yazarak ortaya koymuştur. Mısır'ı yerden yere vuran ve o coğrafyada yaşayanlara hakaretler yağdıracak kadar gaddar ve intikamcı bir üslubun ürünü olan bu şiir Mangan'ın kendisini Fehîm'in yerine koyduğu bir şiir olarak tarihe geçmiştir.

Fehîm'in hayatı bir kısım talihsizliklerle doludur (Ünal ve Pektaş, 2014: 108.) Benzer şekilde O'Donoghue (1897) da Mangan'ın hayatının sefalet ve ıstırap içinde geçtiğinden dem vurur. Belki de ve büyük ihtimalle Mangan, Fehîm'in Mısır'da deneyimlediği ıstırap dolu hayatı, kendisinin İrlanda'daki hayatına benzetmiş ve kaçmak istediği ancak terk edemediği İrlanda'yı Mısır üzerinden tenkit etmiştir. Birlik ve Arıkan (2018) Mangan'ın İrlanda'da yaşadığı sıkıntıları şu şekilde aktarırlar:

Tağızade Karaca, Mangan'ın "Türk şiir geleneğine göre çevirip yazdığı," "Yüz Yapraklı Gül"de sözü edilen "yeşillerle çevrilmiş güzel kadın"ın İrlanda olduğunun altını çizerek, Osmanlı edebiyatından aldığı malzemeyi, "yine kendi amacı doğrultusunda kullanmıştır" der (2010: 350). James Joyce da Mangan'ın Doğu edebiyat geleneklerine olan ilgisini İrlanda'nın tarihsel koşullarıyla ilişkilendirerek onun "henüz ulusal yazın geleneğinin var olmadığı bir ortamda ve şiire gündelik konulara değindiği ölçüde değer veren bir toplumda yazdığını, bu nedenle de sınır tanımaksızın pek çok ülke ve kültürün çekimine kendini kaptıran şairin zengin bir imge gücüyle kişiliğinde Doğu ve Batıyı" birleştirdiğini belirtir (akt. Özmen,1998: 51).

Fehîm'in beyitlerinden esinlenerek Mangan'ın kendi coğrafyasından kaynaklanan sıkıntılarını kaleme aldığını varsayabileceğimiz "MISIR" başlıklı şiirinin çıkış noktasını bu şekilde özetledikten sonra şiirlerin ilişkisini derinlemesine bir şekilde incelemek için tarihsel gerçeklik kavramını irdelemeli ve bunun sonunda da incelememize devam etmeliyiz.

TARİHSEL GERÇEKLIK

Her insan eyleminin tarih biliminin konusu olamayacağını belirten Çelik (2002) tarihsel olmayan insan edimlerinin ise edebiyatçılar tarafından işlendiğini ortaya koyar. Dolayısıyla, tarihsel malzeme olarak adlandırılabilir her türlü bilgi ve belgeyi bir anlamda edebi eserin uzamını, dekoru, kostümü, dilini ve karakterlerini yaratmak maksadıyla kullanır ve böylece yazar aslında bunu yaparken tarih yazmasa da tarih ve tarihsel olanla bir bağ kurar çünkü araştırmacıya göre:

Roman yazarı, tarihçinin malzemesini alır, muhayyilesinde yoğurarak, bilinmeyenler üzerine bir kurgu oluşturarak, tarih malzemesini yeniden insanların dikkatlerine sunar. Yazar, tarihsel gerçekliğin üzerine, tarihsel olmayan kurguya dayalı insan faktörünü ve onun yine tarihe konu olmayacak çevresini yerleştirerek eserini meydana getirir (s. 53).

Tarih ve edebiyat arasındaki benzerliklerin en önemlisi her ikisinin de anlatılardan oluşmasıdır. Lategan (1994) “Metin ve Gerçekliği Yeniden Sorgulamak” (Revisiting Text and Reality) başlıklı makalesinde edebi metni oluşturan referansların (göndermelerin) “şimdi olana yeni bir giriş, yeni bir bakış açısı” (s. 134) getirdiğini vurgular. Öyleyse edebi metin, tarihsel olanla edebi kurgu olan anlatısalılığı arasında bağ kurmakla kalmaz tarihsel olanın yeniden hatırlanması ve yeniden anlaşılması için bir fırsat, bir zemin yaratabilir.

Edebiyat eserleri, kasıtlı olarak tarih biliminden yararlanırlar ya da yararlanmasınlar okunuldukları toplumsal belleğin şekillenmesinde görev alırlar. İster masallar ve sözlü anlatılar ve ister de oyun ve roman türleri aracılığıyla edebiyat eserleri insanlara önemli olanın altını çizerek bireysel ve nihayetinde de toplumsal olarak bir şuurun, kimliğin ve yapının oluşmasını etkileyecek duygusal tonu belirgin göndermelerde bulunurlar.

Ünal ve Pektaş’a (2014) göre Fehîm “Çeşitli vesilelerle Kudüs, Mekke, Medine ve Edirne’ye gittikten sonra Mısır’a gitmiş ve yaklaşık üç yıl burada kalmıştır. Fehîm-i Kadîm Mısır’da da umduğunu bulamayınca memleket hasreti çekmeye başlamış, vatanına karşı duyduğu derin özlemi ve içinde bulunduğu karamsar ruh halini şiirlerine yansıtmıştır” (99). Fehîm’in Mısır’da bulunmuş olması ve Mısır’daki yaşantıyı öznel bir üslupla şiirinde yansıtmış olması tarihsel gerçeklik bağlamında ele alındığında önümüze güçlü bir kaynak sunmaktadır. Tarih ve edebiyat arasındaki ilişkiyi sorguladığı makalesinde Erol (2012) da tarih biliminin ürettiği malzemenin özellikle toplumsal şuurun oluşmasında önemli bir rol oynadığını belirtir çünkü

Örneğin, Fatih Sultan Mehmet gibi bir devlet adamı ve çağ değiştiren İstanbul’un fethi gibi önemli bir olay ile ilgili kronolojik bilgiler vererek aktaran bilim tarihtir. Ancak Fatih’in ve fethin toplum hayatına yansıyan yönlerine edebiyat ışık tutmaktadır. Fatih Sultan Mehmet’in çocukluğunu, yaşantısını, kişisel mizacını, hassasiyetlerini, duygu ve düşüncelerini, devlet teşekkülüne ve idarî mekanizmaya ilişkin telkin ve tavsiyelerini, eserlerini ve bu eserlere yansıyan görüşlerini edebiyat bilimi aktarmaktadır (s. 60).

ŞİİRİN İNCELENMESİ

Mısır’ın coğrafi özelliklerini de şiirinde betimlemiş olan Fehîm’den etkilenen Mangan da şiiri yalnızca tercüme etmemiş, eklemeler ve çıkarmalar da yaparak bir bakıma yeniden yazmıştır. Orijinal metinde “Tâ ki cânım tendedür mâü’l-hayât olsa eger/ İçmeyem Hızr eylese teklîf âb-ı Mısır’dan (Kt. III/2)” (2014: 107) olarak geçen kısmı Mangan “Eğer ki NİL nehri hayatın ve ilahi mutluluğun pınarı olsaydı/ Katiyen helak olmayı seçerdim, ondan içmek yerine MISIRDA!” (Martin, 1996: 76) şeklinde yorumlayarak yeniden yazmıştır. Burada Nil Nehri’nin varlığından iki şair tarafından da benzer şekillerde ve Mısır’ın merkezi olarak bahsediliyor olması bize coğrafi gerçekliği tam olarak sunmaktadır çünkü tarih boyunca Mısır denilince akla Nil nehri ve onun etrafında serpilmiş olan Mısır uygarlığı gelmektedir.

Haşmetli Mısır uygarlığı yerini bir harabata bırakmıştır hem Fehîm’in ve hem de Mangan’ın şiirinde. Hem Fehîm ve hem de Mangan böylesi parlak bir uygarlıktan ziyade insanı, bitki örtüsü, hayvanı ve suyuyla tamamıyla yaşanılmaz, berbat bir uzam olan bir Mısır tasviri

ortaya koyarlar. Her iki şairin de Mısır'a karşı hissettikleri olumsuz duygular Nil nehrinin, ve dolayısıyla suyun, Mısır'ın simgesi olarak kabul edilmesi ile başlar ancak bu simgeye yüklenen anlamların öznel göndergelerle yüklü olduğu görülmektedir. Fehîm “Güneş ve ay Mısır toprağını gözüne sürme etseydi, ay âmâ olur güneşin ışığı insanları kör ederdi” (Kt. III/5) der. Mangan'da benzer bir şekilde aşağıdaki dizeleri yazarken Mısır'a lanet edercesine kin kusar:

Eğer ki güneş olsaydım, ya da ay, huzmelerimden biri bile parlamazdı
İsteyerek o çorak ve çiçeksiz çöplüklerin üzerinde MISIRDA!”

Her iki şair de Mısır'ın verimsiz ve pis toprağından bahseder ve bu toprağı Güneş ve Ay'ın dahi aydınlatmaktan imtina edeceği belirtilir ki bu toprak anlatısı bize tarihsel gerçeklik açısından bakıldığında uzam olgusunun her işi şair tarafından da özgün bir şekilde alımlandığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

İki şair de şiirlerinde Mısır'ın coğrafyasından olumsuz hislerle bahsederler. Fehîm “Mısır'ın gül bahçelerinde bülbüller bile susmuş haldedir, her harabe karga sesleriyle doludur (Kt. III/6)” ve “Çok temâşâ itdüm âdem görmedüm zîrâ gözüm, Hiredür gerd-i himâr-ı bî-hisâb-ı Mısır'dan” (Kt. III/9) derken bu kısımlar Mangan tarafından şöyle nakledilir:

Bataklık kertenkeleleri çığlık atar ve ciyaklar pes sesli homur homur homurdanan domuza,

Bataklıklarında kuzgunlar öter, gün boyu, o kasvetli MISIRDA!

Yine aynı olumsuz hislerin betimlendiği dizeler Mangan tarafından şöyle nakledilir:

Hiçbir yer keşfedemedim kendi çabamla

Ya da kör edildim belki de sisin en iğrenci ile MISIRDA!

Yukarıda verilen dizeler her iki şairin de tasvir ettiği Mısır'ın birbirleriyle örtüştüğünü göstermektedir. Ünal ve Pektaş (2014) Fehîm'in dizeler ilerledikçe üslubunu sertleştirdiğini ve adeta içini döktükçe hiddetlendiğini söylemektedir. Şiiri bir bakıma yeniden yazan Mangan da aynı üslup değişimini takip etmiştir ve Mısır'ın insanlarından bahsederken iki şair de aynı sertlikte dizelerini kaleme almıştır. Fehîm'in dizelerinde Mısırlıları şöyle görürüz:

Üştürân lâgar-ten ü pür-kef-dehen harlar kavî

Ey su'âl iden mizâc-ı şeyh ü şâb-ı Mısır'dan (Kt. III/10)

Benzer betimlemeler Mangan tarafından da Mısırlıların maymun ve katır gibi hayvanlara benzetilmeleri yoluyla verilmiştir:

Maymunlar ve iki ayaklı katırlar ve bir deri bir kemik kalmış eşekleriydi*

Genç erkek ve kızlar diye tanıştığım o balçıklı eski MISIRDA.

Fehîm'in deve ve eşek olarak betimlediği Mısır halkını Mangan maymun ve iki ayaklı katır olarak betimlemiştir. Bahsedilen bu dört hayvan da Mısır coğrafyasında var olan canlılardır ve bu durum da bize bu şiirlerin, öznel bir biçimde de olsa, tarihsel gerçekliği “mekân/uzam” olgusu üzerinden yansıttığını göstermektedir. Bütün bunlara ek olarak Fehîm de Mangan da

* Burada “eşekleriydi” olarak tercüme ettiğimiz “asinine” kelimesi iki anlamlıdır. Sözcüğün diğer anlamı “aptal” olup her iki anlamda da Mısır halkına hakaret içermektedir.

birbirine çok benzeyen dizelerinde Mısır'ın cennet bile olsa asla ve kat'a ziyaret edilemeyeceğini de ilan ederler. Fehîm

Ahdüm olsun ger der-i cennet olursa ey Fehîm

Sag olursam geçmeyem bir dahı bâb-ı Mısır'dan (Kt. III/1)

derken bu ifade Mangan'ın dizelerinde, Mangan'ın kendini Fehmi'nin yerine koyarak şu şekilde kaleme almasıyla görülür:

Hayır, yemin ederim, ben, FEHİMİ, ve bu gazel andım olsun!

Aden cennetine asla girmem, kapısı olsa bile MISIRDA!

SONUÇ

Sonuç olarak Mangan'ın son dizelerdeki “Hayır! Yemin ederim, ben Fehîmi, bu gazel andım olsun” şeklindeki haykırışı hem Katolik İrlanda'nın şairi Mangan'ın kendisini Müslüman Osmanlı Türk'ü Fehîm ile eş ve bir tutmasını gösterir hem de gazeli doğu ve batı arasında bir anlaşma metnine dönüştürür. Her iki şiir de tarihsel gerçekliğe türlü açılardan ışık tutmakta ve Fehmi'nin metni Mangan tarafından süzgeçten geçirilerek kendisinin sahip olduğu ruh halini Mısır üzerinden yansıtmaya olanak vermektedir. İki yüzyıldan fazla ara, binlerce kilometrelik mesafe ve birbirinden tümüyle farklı olduğu varsayılan iki hayat Mısır'da buluşur ve yaşadıkları coğrafyaya bağımlı ruhlarının mutsuzluğu zaman ve mesafe farklarına bakılmaksızın öfke ve nefret dolu, tek bir haykırışa dönüşür; “Mısır'da”.

KAYNAKÇA

- Birlik, N. & Arikan, A. (2018). Batı'nın Osmanlı coğrafyasına bakışını tersine çeviren İrlandalı şair: James Clarence Mangan. *folklor/edebiyat*, 24(94), 197-210.
- Çelik, Y. (2002). Tarih ve tarihî roman arasındaki ilişki tarihî romanda kişiler. *Bilig*, 22, 49-68.
- Erol, K. (2012). Tarih - Edebiyat İlişkisi ve Tarihî Romanların Tarih Öğretimine Katkısı. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 2(1), 59-70.
- Lategan, B. C. (1994). Critical Scholarship and the New Testament: A Dialogue with Willem S. Vorster *Neotestamentica*, 28(3), 121-135.
- O'Donoghue, J. D. (1897). *The Life and Writings of James Clarence Mangan*. Edinburgh: Patrick Geddes & Colleagues.
- Martin, E. (1996). *The Collected Works of James Clarence Mangan*. Irish Academic Press.
- Ünal, M. & Pektaş, M. (2014). Fehîm-i Kadîm'in Şiirlerinde Gurbet. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31, 99-109.

EK. 1. ŞİİRİN ORJİNALI**EGYPT**

[UNDJIZADE MOOSTAFA FEHİM]

Were the NILE river Water of Life and of Bliss divine
 Rather by far would I perish than drink the wave of EGYPT!
 Were I the sun, or the moon, not one of my beams should shine
 Willingly on the flayed and flowerless wastes of EGYPT!
 Marsh-lizards shriek and squeak to the bass of the grunting swine,
 Ravens croak all the day long in the groves of lugubrious EGYPT!
 MEN I could nowhere discover by any exertion of mine,
 Or I was blinded perhaps by the villainous fogs of EGYPT!
 Monkeys and two-footed mules and skin-and-bone shapes asinine,
 These were the maidens and youths I met with in slimy old EGYPT.
 Carrying their clothes in their hands,—a custom they think very fine,
 Though in my eyes it looked horrid, as every thing else did in EGYPT.
 Had I their lords and young men for my stable-boys 'twouldn't incline
 Me with my present ideas to think a bit better of EGYPT!
 Nay, I will swear, I, FEHİMİ, and this my Ghazel be my sign !
 Eden should never be entered by me, if its portal were EGYPT!

EK. 2. ŞİİRİN TERCÜMESİ (Tercüme Arda ARIKAN tarafından yapılmıştır)**MISIR**

[UNCUZADE MUSTAFA FEHİM]

Eğer ki NİL nehri hayatın ve ilahi mutluluğun pınarı olsaydı
 Katiyen helak olmayı seçerdim, ondan içmek yerine MISIRDA!
 Eğer ki güneş olsaydım, ya da ay, huzmelerimden biri bile parlamazdı
 İsteyerek o çorak ve çiçeksiz çöplüklerin üzerinde MISIRDA!
 Bataklık kertenkeleleri çığlık atar ve ciyaklar pes sesli homur homur homurdanan domuza,
 Bataklıklarında kuzgunlar öter, gün boyu, o kasvetli MISIRDA!
 Hiçbir yer keşfedemedim kendi çabamla
 Ya da kör edildim belki de sisin en iğrenç ile MISIRDA!
 Maymunlar ve iki ayaklı katırlar ve bir deri bir kemik kalmış eşekleriydi*
 Genç erkek ve kızlar diye tanıştığım o balçıklı eski MISIRDA.
 Kıyafetlerini ellerinde taşırlar,—bir gelenekmiş onlarca çok hoş olan,
 Fakat benim gözlerime berbat göründü, geriye kalan her şeyde olduğu gibi MISIRDA.
 Efendileri de genç erkekleri de ağırimda seyis olsalardı, bu bile
 Beni şu anki düşüncelerimden biraz daha iyi düşündürtemezdi MISIRDA!
 Hayır, yemin ederim, ben, FEHİMİ, ve bu gazel andım olsun!
 Aden cennetine asla girmem, kapısı olsa bile MISIRDA!

EK. 3. FEHİM'İN ŞİİRİ

Ünal ve Bektaş'ın (2014) bazı kısımları beyitler bazı kısımları da paragraf içinde verilen dizeler şeklinde verdiği Fehîm'in şiirini bu çalışmada biz de öyle aktarmayı uygun bulduk.

MISIR

(Uncuzade Mustafa Fehîm)

'Ahdüm olsun ger der-i cennet olursa ey Fehîm

Sag olursam geçmeyem bir dahı bâb-1 Mısr'dan (Kt. III/1)

Tâ ki cânım tendedür mâü'l-hayât olsa eger

İçmeyem Hızır eylese teklîf âb-1 Mısr'dan (Kt. III/2)

Mihr olursam ol ufukdan itmeyem kat'a tulû'

Mâh olursam almayam nûr âfitâb-1 Mısr'dan (Kt. III/3)

(Eğer Hz. İsa'nın nefesi, Mısr'dan geçecek olsa, o nefes sam yeli olur (Kt. III/4), güneş ve ay

Mısr toprağını gözüne sürme etseydi, ay âmâ olur güneşin ışığı insanları kör ederdi (Kt.

III/5). Mısr'ın gül bahçelerinde bülbüller bile susmuş haldedir, her harabe karga sesleriyle doludur (Kt. III/6).)

Bir cüvân şûh yok kim kâm ala andan gönül

Ben hele hayretde kaldum kâm-yâb-1 Mısr'dan (Kt. III/7)

Nokta-i şekki görüp sañma serâb olsa şarâb

Yokdur ey 'ârif nişân aslâ şarâb-1 Mısr'dan (Kt. III/8)

Çok temâşâ itdüm âdem görmedüm zîrâ gözüm

Hiredür gerd-i himâr-1 bî-hisâb-1 Mısr'dan (Kt. III/9)

Üştürân lâgar-ten ü pür-kef-dehen harlar kavî

Ey su'âl iden mizâc-1 şeyh ü şâb-1 Mısr'dan (Kt. III/10)

(Mısr'ın harap köşelerinde hazineler çıkırsa da ejderler ülkesi ve baykuşlar yurdu olsa revadır. (Kt. III/11))

Dûzaha varmış bir âdem var ise versün haber

'Âşiyâmı korkudurlar mı 'azâb-1 Mısr'dan (Kt. III/12)

Evliyâsı ser-bürehne-gîr der-kef gezmede

'İzz ü nân-1 himmet ummân bî-hicâb-1 Mısr'dan (Kt. III/13)

(Mısr kitabından istifade ettiğini, Firavun'unun davranışlarının anlamına vakıf olduğunu söyleyerek (Kt. III/14), Mısr'a bir daha uğramak istemediğini yineler.)

(Yusuf, atının örtüsünü, Aziz ise üzengisini tutsa bile artık Mısr'dan uzak duracağını söyler (Kt. III/15)

Görmesün çeşmüm ebü'n-nevm eyleyem her dem gıdâ

Tâ gidince olmayan bîdâr hâb-1 Mısr'dan (Kt. III/16)